

Redaktionelt

Når årbogen kommer på gaden, vil det næppe være læserne ubekendt, at den danske folkehøjskole er 150 år gammel. Det var i Rødding, det begyndte – den 7. november 1844, på initiativ af Christian Flor. Han var professor i dansk sprog ved universitetet i Kiel, men også meget mere – Grundtvig-lærling og ankermand for den dansksindede del af bønderne i hertugdømmet Slesvig. Højskolen i Rødding blev et barn af Skamlingsbanke-møderne. Det vil altsammen blive fejret i årets løb. Vi har også taget blomster med.

Vort bidrag er en undersøgelse, foretaget af etnologen *Mette Havsteen-Mikkelsen*. Ikke en beretning om den gamle Rødding Højskole eller dens fortsættelse i Askov efter 1864, – men en indlevelse i den nye Rødding højskole, som blev skabt efter Genforeningen i 1920. Fra 1926 til 1952 blev skolen ledet af historikeren, forstander **Hans Lund**. Om hans udadvendte liv som historiker, redaktør og skribent kan læses andre steder, f.eks. Richard Andersens biografi i Dansk Biografisk Leksikon (hvor til vi vil føje, at Lund også var med til at stifte Selskabet for Dansk Skolehistorie i 1966). Mette Havsteen-Mikkelsen har i sin undersøgelse haft livet på højskolen som genstand. I sin spændende artikel bringer hun ny viden om hverdagen på højskolen.

Årets samtale drejer sig ikke meget om uddannelsespolitik, men om et pædagogisk pionérarbejde: forsøgsskolen på Emdrupborg, der blev oprettet i 1948 med **Anne Marie Nørvig** som leder. Den systematiske og iderige indsats, som hun og hendes medarbejdere gjorde i det følgende tiår, har haft lange virkninger, men er forbausende ukendt i den næste generation. Redaktionen er glad for, at tre af Anne Marie Nørvigs nære medarbejdere, *Ejvind Jensen*, *Wilhelm Marckmann* og *Jørgen Egedal Poulsen*, er med til at gøre det glemte kendt igen. I forsøgsskolens undersøgelser, erfaringer og resultater ligger et pædagogisk-psykologisk materiale, der nok kunne danne grundlag for en større afhandling.

»Kanon« er blevet et begreb i den pædagogiske og politiske debat om faget dansk. Findes der et corpus af tekster, som går igen fra læsebog til læsebog? *Karen Vilhelmsen*, der er studerende på Danmarks Lærerhøjskole, har undersøgt læsebøger for folkeskolen i forrige århundrede og har konstateret, at der faktisk er ganske mange gengangere. Hun forsøger at bestemme, hvilke kriterier for tekstudvælgelse udgiverne har anvendt. Hun sammenligner med Mette Wings undersøgelse af læsebøger i dette århundrede og konkluderer, at selv en kanon kan forandre sig.

I 1931 skabte **Johs. V. Jensen** en »Skolesang« til Lærerhøjskolen og få år senere »Barnets Verden« til en stor pædagogisk kongres i København i 1937. *Erik Jensen*, tidligere administrator på Danmarks Lærerhøjskole, har samlet nogle brikker til et billede af digterens syn på barnet og dets skolegang: Når altet gribes i det nære.

Skolebyggeri er atter på tegnebordet, inspireret bl.a. af den nye folkeskolelov. *Ebbe Kromann-Andersen*, der er studerende på DLH, har undersøgt åben-plan-bølgen fra o. 1970 og konkluderer, at arkitekterne var på banen, førend pædagogerne var i stand til at udnytte byggeriets muligheder.

Der findes skildringer af læreres liv i form af erindringer eller omtale af markante begivenheder, belyst fra flere sider, mere eller mindre dokumentarisk. Tidl. skoleinspektør *Rud. Lave* har til sin rådighed haft de efterladte dokumenter efter en landsbylærer fra forrige århundrede, **Laurits Brahe Christensen**. Dem har han brugt til en dokumentarisk skildring af denne lærers vilkår i opvækst, uddannelse og embeder – med overvejelser over typisk og atypisk i livsforløbet.

Vi ved alle, at der er nedlagt talrige skoler i det sidste halve århundrede. Men hvilke? Det findes der kun sparsomme oplysninger om. Cand. mag. *Ole Rasmussen* har på grundlag af håndbøger og lokale oplysninger udarbejdet en oversigt over, hvornår hvilke skoler er forsvundet i dette århundrede. Han skriver her om arbejdet, dets resultater og fejlkilder. P.t. undersøges det, om der i amterne findes personer, f.eks. tidligere amtsskolekonsulenter, der kan supplere registrantens oplysninger. Undersøgelsen er en sidegevinst i det store skole-motto-projekt, der er i gang på Danmarks Lærerhøjskole. Fra samme projekt er i årets løb udgivet en lille bog om skolernes logoer, *Tage Kampmann: Skolens symboler*. Den anmeldes af Poul Dam.

I de sidste 25 år er der gennemført store ændringer i erhvervsuddannelserne, sidst med den reform, der trådte i kraft ved nytår 1991. Redaktionen har bedt *Peter Grünbaum*, der er rektor for SEL, dvs. Statens Erhvervspædagogiske Læreruddannelse, give en oversigt over de vigtigste forandringer inden for området.

I år er udkommet flere vigtige bøger om dansk skole og uddannelse gennem tiderne – en enkelt af dem har fået en dobbeltanmeldelse.

Selskabet for Dansk Skolehistorie udgiver hermed sin 28. årbog, – vi er ret stolte af dem alle. Men Selskabet har også andre skibe i søen. I de sidste år har vi været optaget af planerne om **et dansk skolemuseum**, der nu ser ud til at kunne virkeliggøres. Selskabet gjorde i efteråret 1985 ministeren opmærksom på behovet for en indsats til sikring af de værdifulde skolehistoriske genstande. Men det tog tid, førend den henvendelse vakte fornøden forståelse for opgaven.

Vi plejer ikke i denne rubrik at omtale **konferencer**, som Selskabet ikke selv har arrangeret. Men der er grund til at gøre en undtagelse. Årets vigtigste pædagogiske konference her i landet blev holdt i København i juni – med Københavns Universitet som vært og dr. *Thyge Winther-Jensen* som leder (formand for den nordiske afdeling af CESE, Comparative Education Society in Europe). Indholdet omfattede bl.a. systematiske erfaringer om pædagogikkens funktioner i mødet med kulturelle, sociale og økonomiske udfordringer under nationernes forsøg på at skabe en identitet og en fremtid. Det sammenlignende element var fremtrædende, såvel geografisk som historisk. Ikke mindst erfaringerne fra den tredje verdens lande gjorde indtryk. Det viste sig, at adskillige af de 250 deltagere – også de danske – var kyndige inden for det skole- og uddannelseshistoriske felt. Der udgives en rapport.

Selskabet har også i år været med i forskellige **bogudgivelser**. *Ludvig Petersen*, tidligere skoledirektør på Færøerne, nåede kort før sin død at afslutte »Skole i tusind år«, den første samlede fremstilling af Færøernes skolehistorie. »Håndarbejde som jeg husker det« er en kulturhistorisk perle. *Grethe Bentzen Møller* skildrer i tekst og

illustrationer håndarbejdsfaget, dets processer, værdier og forandringer i dette århundrede. Læg mærke til den bog.

I disse måneder foretager Selskabet et fremstød for at få **flere medlemmer**. Idealet er et medlemskab pr. skole plus enkeltmedlemmer. Vi beder læserne deltage i dette fremstød – kassererens adresse står på omslagets første inderside. Medlemmerne modtager indbydelse til Selskabets årsmøde og generalforsamling. I år mødes vi i Rødning, naturligvis. Den 29. oktober.

Harry Haue

Vagn Skovgaard-Petersen